

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 226

21.6.1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesini değiştiren 5673 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde zikredilen askerî hizmet müddetlerinin tenziline, Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununda muvazzaf askerlik hizmetinin iki yıldan bir buçuk yıla indirilmesine ve Cumhuriyet Senatosu Trabzon Üyesi A. Şakir Ağanoglu ve 4 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek bir madde eklenmesine dair kanun teklifleri ve Anayasa Komisyonu mütalâası ile Millî Savunma Komisyonu raporu
(1/304, 2/154, 2/161, 2/353)

21.6.1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı (1/304)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1015/2751

14 . 4 . 1970

Millet Meclisi Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 4 . 1970 tarihinde kararlaştırılan «21.6.1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

G E R E K Ç E

Savunma ihtiyaçları şartlarına göre, Silâhlı Kuvvetlerin insangücü ihtiyacı; artan nüfusa göre değil, tesbit edilen ve edilecek olan kadrolara göre tâyin edilen Silâhlı Kuvvetlerin Personel ihtiyaçlarının tâyininde en büyük faktör, yurt savunmasının icabettirdiği zaruretlerdir. Bunun yanında araç ve gereçlerdeki teknik imkânlarla ve modernizasyona ulaşma derecesi de rol oynar. Askerlik çağına giren her şahsın silâh altına alınması yerine, getirilecek objektif esaslarla askerlik hizmetinin düzenlenmesi daha uygun olacaktır. Bu nedenlerle 1111 sayılı Askerlik Kanununun

bâzi maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzi geçici maddeler eklenmesi için bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Kanun tasarısının 1 nci maddesi ile değiştirilen 1111 sayılı Kanunun 5 nci maddesi ile muvazaflık hizmet süresi 20 ay olarak tesbit edilmiştir.

10 ncu maddede askerlik hizmetine tabi tutulma easları gösterilmiştir. Tetkik edilen diğer devletlerin uygulama sistemlerinde askerlik hizmetine tabi tutulmak için muhtelif ölçülerin getirildiği görülmüştür. Bünyemize en uygun sistemin 1111 sayılı Askerlik Kanununun kabul ettiği kur'a usulünün uygun olduğu görüşüne varılmış ancak zamanın şart ve icablarına göre tasarı ile en iyi bir şekilde tanzim edilmesine çalışılan kur'a sistemi hakkında yeni hükümler getirilmiştir.

Ayrıca bu madde ile askerlik hizmetinden muaf tutulacaklar da belirtilmiştir.

Kur'a neticesi askerlik hizmetine tabi tutulmayanların yurt savunmasına katkıda bulunmaları ve savaşta kullanılmalılarının ayrı kanunla düzenleneceği belirtilmek suretiyle kur'a neticesi askerlik hizmetine tabi tutulmayanların yurt savunmasına katkıda bulunması ve savaşta kullanılmalılarının detayları ile incelenerek müstakil bir kanun mevzuu yapılması öngörülmüştür. Bu suretle 1111 sayılı Askerlik Kanununun askerlik hizmetine tabi tutulacak kişileiri kapsamına alacak kur'a neticesi askerlik hizmetine tabi tutulmayan kişilerin durumları ise özel bir kanunla düzenlenmiş olacaktır.

Kur'a çekilmek suretiyle asker edileme durumunun objektif esaslar içinde yapılması sağlanacaktır.

Tasarının 1 nci maddesi ile değiştirilen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 17 nci maddesi ile askerlik çağına girenlerin ilk yoklamaları ile ihtiyata ayrılmış bulunanların yoklamalarının nasıl yapılacağı gösterilmiş ve bu hususta Yönetmeliğe de atıf yapılmıştır.

Gerçekten 1111 sayılı Askerlik Kanununun 15, 16, 17, 18 ve 19 ncu maddelerine göre her yıl 1 Ocak tarihinden 1 Temmuz tarihine kadar yapılan ilk yoklamaları askerlik şube başkanı ve nüfus memurunun köy ve mahallelere giderek yapmalarını icabettirmektedir. İlk yoklamada güdülen gaye son yoklama hazırlıkları için o yıl kimlerin askerlik çağına girdiklerinin tesbitidir. Bu tesbitin nüfus idarelerine alınacak kayıtlara göre yapılması muhtemel yanlışlıklar içinde listelerin ilân edilmesi ve itiraz hakkının tanınması faydalı görülmüştür. Ayrıca, yedeğe ayrılmış bulunanların halen tatbik edilmeye olan yoklamaları hem mükellefler hem de askerlik şubeleri yönünden bir ölçüde külfet tahmil eden bir uygulama şekli vardır. Bu bakımdan yedeklik yoklamalarının en iyi şekilde yapılması ve yoklama zamanlarının ihtiyaca göre tesbiti için bu hususun yönetmelikle tanzimi gerekli görülmüştür.

28 nci maddede yapılan değişiklikle; artan nüfus ölçüsünde fazla kaynağın yurt savunması yönünden en iyi şekilde değerlendirilmesi ve objektif bir kıstas bulunması için kur'a usulünün yanı sıra bedenî nitelikle ilgili yeni hükümler getirilmiştir. Mevcut Askerlik Kanununun 28 nci maddesine göre son yoklamada yapılan sıhhi muayenede yükümlüler sağlam, ârızalı sağlam, sakat ve çürüğe ayrılırlar. Çürükler dışındakilerin hepsi askerlik hizmetine tâbidirler. Getirilen değişiklikle yükümlüler askerliğe elverişli olanlar ve askerliğe elverişli olmayanlar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadırlar. Bu maddeye istinaden Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğinde yapılacak değişiklikle askerliğe elverişli olanlar daha titiz bir ölçüye tabi tutulacaklardır. 31 nci maddede yapılan değişiklikle son yoklamaya gelmeyenlerin kur'a numaralarının nüfusa kayıtlı buldukları yer askerlik şubelerince çekileceği belirtilmiş ve bu suretle bunlar hakkında da kur'a usulünün uygulanması sağlanmıştır.

36 nci maddede yapılan değişiklikle ertesi seneye bırakılanlardan erteleme süreleri dolmadan kendi istekleri ile veya ertesi seneye bırakma sebeplerinin ortadan kalkması halinde o yıl askere sevk edilebilmeleri imkânı getirilmiştir. Mevcut 36 nci maddede ise ancak mütâakıp yılki yoklamalar için kurulan askerlik meclisinin kararı olmadan askerliklerine karar alınmamaktadır. Yükümlülerden kendi rızusu ile derhal askerlik hizmetine gitmek isteyenlere dahi bu madde imkân vermemektedir. Yapılan değişiklikle madde işler hale getirilmiştir.

41 nci maddede yapılan değişiklikle gerektiğinde askerliğe elverişli olmadığı hakkında daha evvel rapor almış bulunanların kontrol muayene sine tabi tutulmaları öngörülmüştür.

Geçici 1 nci maddede bu kanun yürürlüğe giriliği tarihten evvel sakata ayrılmış bulunanların durumları düzenlenmiştir.

Geçici 2 nci maddede bu kanun yürürlüğe giriliği tarihten evvel son yoklama sırasında ârizalı sağlam olarak ayrılanların askerliğe elverişli olup olmadıklarının yeniden tesbiti öngörülmüştür.

Geçici 3 nci maddede değiştirilen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 10 ncu maddesinin uygulanması için bir intikal süresi getirilmiştir.

Gerçekten 1111 sayılı Askerlik Kanununun değiştirilen 10 ncu maddesinin uygulanması için belirli bir zamanın geçmesi zaruri bulunduğundan bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel askerlik yoklaması yapıp askerliğine karar alınanların yeni 10 ncu maddeye tabi tutulmalarındaki zorluk dikkate alınarak bu durumda olanların eski 10 ncu madde hükmüne tabi tutulmaları öngörülmüştür.

Geçici madde 4 te belirtilen husus kur'a neticesi askere alınmayanlar hakkında çıkacak kanun yürürlüğe ginceye kadar bu durumdaki şahısların iş ve okul durumları düzenlenmiştir.

Geçici madde 5 le halen askerlik hizmetinde bulunan er ve erbaşılarla Millî Eğitim Bakanlığı emrinde ve Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmenlik yapan yükümlülerin terhis durumları düzenlenmiştir. Halen silâh altında bulunan ve 291 sayılı Kanun gereğince öğretmenlik yapanlar 1 Kasım 1970 tarihinden itibaren 20 aylık muvazzaflık hizmetlerini doldurdukça terhis edileceklerdir.

Geçici 6 nci madde ile 18 Temmuz 1963 tarih ve 291 sayılı Kanunla 1111 sayılı Askerlik Kanununa eklenen geçici 1 nci madde yeniden gözden geçirilmiş ve 291 sayılı Kanunla öngörüldüğü şekilde 1975 yılının sonuna kadar son yoklamalar la askerliklerine karar verilenlerden ilköğretmen okulu mezunu olup Millî Eğitim Bakanlığı kadrosunda ilkokul öğretmeni olarak çalışanlar Millî Eğitim Bakanlığı emrine bir kısmı da Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarına öğretmen olarak verileceklerdir. Getirilen bu madde ile 291 sayılı Kanunun prensip ve sistemi aynen muhafaza edilmiş ancak bu durumda olanların tatil döneminde askerlik eğitimine tabi tutulmaları mecburiyetini koyan hükümler çıkarılmıştır. Bu suretle 291 sayılı Kanunun kapsamına aldığı yükümlüler 291 sayılı Kanunun getirdiği ölçüler içinde yükümlülüklerini Millî Eğitim Bakanlığı emrinde veya Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmen olarak yerine getirmiş olacaklardır.

Geçici 7 nci maddede; bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel yoklama kaçağı, bakaya ve saklı durumunda olanların askerlik şubelerine müracaatlarını sağlamak üzere kendilerine bir imkân tanınmıştır. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 4 ay içinde askerlik şubelerine müracaat edecek bu durumdaki yükümlüler de kur'a usulüne tabi tutulacaklardır.

Tasarının 3 ncu maddesi yürürlükten kaldırılan hükümleri göstermektedir.

Tasarının 4 ve 5 nci maddeleri yürürlük ve yürütme ile ilgilidir.

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesini değiştiren 5673 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde zikredilen Askerî hizmet müddetlerinin tenzili hakkında kanun teklifi (2/154)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 10131/5723*

8 . 12 . 1969

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesini değiştiren 5673 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde zikredilen Askerî hizmet müddetlerinin tenzili hakkındaki kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

*Ibrahim Şevki Atasâğın
Cumhuriyet Senatosu Başkanı V.
Mehmet Ünalda*

Cumhuriyet Senatosu Yüksek Başkanlığına

1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5673 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde zikredilen Askerî hizmet müddetlerinin tenzili hakkındaki kanun teklifim gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

5 . 12 . 1969
Cumhuriyet Senatosu
Tunceli Üyesi
Arslan Bora

ESBABI MUCİBE

Bugün için bütün dünyanın kabul ettiği bir esas şudur ki; İnsangücü yerine makina kaim olmaktadır. Hayatın belli başlı faaliyetlerinden en mühümmi ve belki de birincisi istihsal faaliyetidir. Gerek endüstri ve gerekse zirai sahada âzametli miktarda hasılların temini insangücü yerine makina kullanmakla mümkün olmuştur. Bunlara mütenazır olarak yirminci asrın orduları da uhdelerine düşen büyük vazifelerin ifasında elde ettikleri müsbet neticeleri motor ve makina istimaline borçludurlar. Bugün Türkiye Cumhuriyetinin modern ordusu da motorize birlikler haline inkılabetmiş ve eskisine nazaran harb gücünün birkaç misli artmış; Buna mukabil ordunun silâh altında bulunan er yekûnunu da eskisine nazaran azalacağı yerde çoğalmış bulunmaktadır. Bunun sebebi ise memleket nüfusunun artmış olmasından ziyade hizmet müddetinin uzun olmasında aranmalıdır. Halbuki mevzua daha yakından bakacak olursak görürüz ki:

a) Ordu modern harp silâh vasıtaları ile mücehhezdir. Dolayısıyla insangücü yerine artık makina ikâme edilmiştir.

b) Her sınıf ve silâh bir ihtisas şubesi teşkil ettiği için erat muayyen branşlarda ve toplu bilgilerle yetiştirilmekte ve modern eğitim metotlarını tatbiki sayesinde de bu talim ve terbiye işi kısa bir zaman içinde mümkün olabilmektedir.

e) Memleketin umumi kültür seviyesi de eskisine nazaran bir hayli yükselmiştir. Binaenaleyh talim ve terbiyeye tabi tutulan erat kendilerine öğretilen hususları da süratle kavrayabilmektedir.

d) Halen senede ???? defa yapılmakta olan celp sistemi de bu müddetlerin kısaltılmış olmasından ikatiyen mütesir olmayacaktır.

Bütün bu vâkıalar nazara alındığı takdirde askerlik müddetinin uzatılması değil, bilâkis kısaltılması riyazi bir hüküm halinde tecelli etmektedir. Kaldiki memleketin umumi sosyal ve ekonomi hayatı üzerindeki neticeler ele alınırsa hizmet müddetlerinin kısaltılması mantiki bir zaruret olarak karşımıza çıkar.

Silah altındaki er, milli emeğin en canlı bir ünitesini teşkil ettiği halde hizmet dolayısıyla istihsale iştirak edememekte, bilâkis müstehtlik durumunda kalmaktadır. Yine bu cümleden olarak aile yuvasından uzun müddet ayrı kaldığından bu topluluğun kollektif istihsal gücü de nakzeder olmaktadır bunlardan başka er yekûnu itibarıyla pek yüksek seviyeyi bulmuş olan ordumuzun ibas, işe ve ibatesi Millî Müdafaa masrafları içinde çok büyük rakamlara baliğ olmaktadır. Bu gün dünyada en yüksek mali iktidarı temsil eden Amerika Birleşik Devletleri ile İngiltere İmparatorluğu dahi Millî Müdafaa masraflarını indirmek çarelerini aramaktadır.

Durum diğer bütün devletlerde de bu merkezdedir. Bu istikametteki, bir cehil bizim için daha zaruridir.

İşte bu mülâhazaların ışığı altında vatan ve vatandaş için hayırlı olacağı teemmül edilerek ilişik kanun teklifi hazırlanmış bulunmaktadır.

CUMHURİYET SENATOSU TUNCELİ ÜYESİ ARSLAN BORA'NIN TEKLİFİ

1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesini değiştiren 5673 sayılı Kanununun 1 nci maddesinde zikredilen askerî hizmet müddetlerinin tenzili hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesini değiştiren 5673 sayılı Kanunun ???? nci maddesinde zikredilen askerî hizmet müddetleri bütün sınıflarda on sekiz ay olmak üzere altışar ay tenzil edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununda muvazzaf askerlik hizmetinin iki yıldan bir buçuk yıla indirilmesine dair kanun teklifi (2/161)

Güven Partisi

T. B. M. M. Grubu

2 . 12 . 1969

Başkanlığı

Sayı : 15

Ek : 6

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

1111 sayılı Askerlik Kanununda muvazzaf askerlik hizmetinin iki yıldan bir buçuk yıla indirilmesine dair kanun teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Kanunlaşması için gereğinin yapılmasını arz ederim.

Hasan Tosyalı

Kastamonu Milletvekili

Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı tarafından hazırlanan 1111 sayılı Askerlik Kanununda muvazzaf askerlik hizmetinin iki yıldan birbuçuk yıla,

1076 sayılı Kanunla da yedek subaylık hizmet müddetinin iki yıldan birbuçuk yıla indirilmesine dair kanun tekliflerinin müşterek gerekçesi

Bu kanunla askerlik ve yedek subaylık hizmetinin iki yıldan birbuçuk yıla indirilmesiyle aşağıdaki faydalar sağlanmış olacaktır :

1. — Tüketici durumdaki Türkiye asker mevcudu takriben dörte bir azaltılmış, buna mukabil yiyecek, giyecek, erat maaşı, iskân, ısıtma, aydınlatma, talim terbiye ve sair gibi millî savunma giderlerinden yılda takriben bir milyar lira tasarruf edilmiş olacaktır.

2. — Askerlik hizmetinin azaltılması sayesinde tasarruf edilecek tüketici durumdaki insan gücü, para ve diğer imkânlar; millî kalkınma sahasında üretici ve yapıcı duruma geçirilerek iktisadi, ticari, zirai, kültürel ve sosyal kalkınmamıza daha fazla genişleme imkânı, gücü ve hızı sağlanmış olacaktır.

3. — Askerlik hizmeti süresinin azaltılması ile; daha fazla hızlanma, genişleme ve kalkınma imkânı bulacak olan millî ekonomimiz ve millî harb sanayiimizin desteğine kavuşacak olan silâhlı kuvvetlerimizin dış yardıma muhtaçlığı ve bağımlılığı azalacaktır.

Böylece Silâhlı Kuvvetlerimiz özlemine çektiği destek ve kuvvetini kendi millî ekonomisinden alan daha kuvvetli ve müstakil bir millî savunma gücü haline getirilmiş olacaktır.

4. — Askerlik hizmet müddetinin azaltılması sayesinde; uzun olan askerlik müddeti sebebiyle mevcut ve müşkül olan tahsile devam durumu, iş verme ve iş alma durumu, meslek edinme durumu, evlenme ve yuva kurma durumu, ailesini geçindirme durumu, millî ekonomide üretici değil tüketici olma durumu gibi mahzurlu ve durumlar bertaraf edilmiş olacaktır.

5. — Askerlik müddetinin iki yıldan birbuçuk yıla indirilmesi sayesinde; nüfus artışı ile müteneşir olarak iskân, iâşe, teçhiz ve eğitim imkânı vermeyecek şekilde yılda takriben % 20 oranında artan asker mevcudumuz; imkânlarımızla müteneşir muayyen bir seviyede tutulmuş olacaktır.

Böylece Silâhlı Kuvvetlerimizin temel desteği olan iktisadi, sanayi, zirai, millî eğitim, nüfus ve insan gücü kalkınmamızı içine alan millî kalkınmamızı ve millî gelirimizi artırabilmemize imkân sağlanmış olacaktır.

6. — Silâhlı Kuvvetlerimizin organizasyonu ve harb gücü; adedi çoğunluğa göre değil, yeter miktarda insan gücü, gaye, moral, eğitim ve harb silâh ve vasıtalarını içine alan niteliğine göre organize ve hesabedilmelidir. Normalin üstünde adedi çokluk Silâhlı Kuvvetlerimizin niteliğini azaltan başlıca faktördür.

Askerlik hizmetini ve dolayısıyla asker miktarını azaltmakla Silâhlı Kuvvetlerimizin harb gücü ve niteliği artırılmış olacaktır.

7. — Silâhlı Kuvvetlerin harb gücünü artırmak için; normalin üstünde asker mevcudunu artırmak yerine; Silâhlı Kuvvetlerin moral ve sosyal bünyesine tesir eden Millî Savunma bütçesinden kişi başına düşen yıllık ödeneğin artırılması lâzımdır.

Komşu ve NATO devletlerinde kişi başına düşen yıllık ödenek Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki nin 2 - 10 mislidir.

8. — Millî Savunma gücü ve bütçesinin doğru kullanılması için bu bütçenin büyük kısmının iskân, giyim, yiyecek, tefriş ve maaş gibi cari harcamalar yerine harb silâh ve vasıtalarının araştırma ve istihsaline, harekât ve eğitim yatırımlarına harcanması lâzımdır.

Bu da askerlik müddetinin ve asker mevcudunun azaltılması ile mümkün olur.

9. — Millî Savunma bütçesinden cari masraflara ve Millî Savunma yatırımlarına ayrılan kısımların diğer modern silâhlı kuvvetleri haiz devletlerle mukayesemiz :

Devletler	M. S. Bütçesinden carî masraflara ayrılan	Eğitim, harekât ve harb sanayii gibi harb gücü kazanma yatırımları
Birleşik Amerika	% 33	% 67
Batı Almanya	% 18	% 82
Fransa	% 35	% 65
Rusya	% 33	% 67
Türkiye	% 90	% 10

Görülüyor ki, Türkiye Millî Savunma bütçesinin çoğu; silâhlı kuvvetlerin esas harb gücünü yükselten eğitim, harekât ve harb sanayii yatırımları değil; aleyhimize olarak askerlik müddetinin ve dolayısıyla asker mevcudunun çokluğundan dolayı yiyim, giyim, iskân, tefriş ve maaş gibi carî masraflara ayrılmış bulunmaktadır.

Silâhlı Kuvvetlerimizin harb gücü aleyhine olan bu büyük mahzur askerlik müddeti ve asker mevcudunun azaltılmasıyla önlenebilir.

10. — Askerlik müddeti çok uzun olunca asker mevcudu çok olur. Asker mevcudu çok olunca da yüksek rütbeli subay, general ve âmiral mevcudu çok olur. Böyle olunca da lüzumsuz kadrolar ihdas etmek mecburiyeti hâsıl olur. Carî masraflar çoğalır. Carî masraflar çoğalınca harb gücü ve yatırımları azalır. Bu mahzuru önlemek için askerlik müddeti indirilmelidir.

11. — Türkiyenin durumunun; müttefiki olduğu NATO devletleriyle muhtelif kıyaslamalar :

a) Türkiye'nin nüfus miktarına göre asker mevcudu NATO devletlerinin 3 - 10 misli fazladır. Yani Türkiye'de her 55 kişiye bir asker düşerken NATO devletlerinde her 150 - 500 kişiye bir asker isabet etmektedir.

b) Türkiye NATO devletleri arasında kişi başına millî gelir bakımından 2 - 12 misli daha fakir olduğu halde mevcut asker sayısı onların 3 - 10 misli fazladır.

c) Türkiye'nin Millî Savunma bütçesi, millî gelirinin takriben % 5 i dir. Halbuki millî gelirin Türkiye'den 2 - 12 misli daha fazla olanların millî savunma bütçesi millî gelirlerinin % 1,4 - % 6 sı kadardır. (Birleşik Amerika'nın ki % 10).

d) Türkiye NATO'ya girdiğinden beri (1952) Millî Savunma bütçesi 725 milyon liradan 1967 de 5,4 milyar liraya çıkararak 7 misli arttığı halde zenginliği ve millî geliri Türkiye'den 2 - 12 defa daha fazla olan NATO müttefiklerinin millî savunma bütçesi aynı müddet zarfında, sadece, 1 - 3 misli artmıştır. Bunun sebepleri :

1. Türkiye'de askerlik müddetinin uzun olması sebebiyle asker mevcudunun devamlı artması,

2. NATO mütefiklerimiz her geçen yıl asker mevcudunu ve dolayısıyla carî masraflarını, harb gücü yatırımı lehine azaltırken, Türkiye hem asker mevcudunu ve hem de harb gücü yatırımları aleyhine olarak carî masraflarını çoğaltmıştır.

3. Türkiye'nin NATO mütefikleri içindeki çok önemli stratejik durumunun karşılığını alamayışından ötürü Millî Savunma giderlerini azaltıcı mahiyette kâfi miktar dış yardım alamayı.

12. — Devletler; taarruzî ve tedafüî millî savunmalarını muvaffak kılabilmeleri için başlıca şu fedakârlıklarda bulunmaları lâzımdır :

- Sivil ve asker olmak üzere can fedakârlığı,
- Para fedakârlığı,
- Malzeme fedakârlığı,
- Ülke ve millî ekonomi tehlikesi.

Türkiye, muhtemel hasmımız Sovyet Rusya ve peykleriyle hava, kara ve deniz olmak üzere 2 500 Km. lik müşterek hududa ve harb harekât sahasına sahiboldüğünden, harb harekât sahnesi olması sebebiyle, diğer NATO devletlerinin yalnız para, malzeme ve asker fedakârlıklarına mu-

kabil, Türkiye sivil ve asker fedakârlığı para ve malzeme fedakârlığına ilâveten sivil can fedakârlığına, ülke ve millî ekonomi fedakârlığına da mâruzdur.

Böyle olmasına rağmen zengin NATO müttefiklerimiz bu hususu dikkat nazarına alarak Türkiye'ye ekonomik ve askerî yardımı artırmaları lâzımgelirken bilâkis her sene bu yardımlar azaltılmaktadır.

Aynı devletler bizden çok zengin olmalarına rağmen, asker mevcutlarını da her sene biraz daha azaltmaktadırlar. Buna mukabil Türkiye kalkınmaya muhtaç en fakir NATO devleti olduğu halde asker mevcudu ve bununla birlikte millî savunma masrafları her sene biraz daha artmaktadır.

Misal olarak NATO'ya girdiği 1952 den 1969 a kadar Millî Savunma masrafımız her sene artan bir tempo ile 725 milyondan 5,4 milyara çıkmak suretiyle 7 misli artmıştır.

Bu sebeple Türkiye için de doğru hal tarzı; asker mevcudu ve Millî Savunma cari masraflarının azaltılmasıdır.

13. — O halde ne yapmalı :

Türkiye de; diğer NATO devletleri gibi millî savunmalarının harb gücünü; hasımları Sovyet Rusya ve NATO müttefiklerinin atomik ve klâsik taarruzî ve savunma stratejisi (concept) ne göre; daha ziyade eğitim ve harekât kabiliyeti, harb, silâh, vasıta ve teçhizatı ycter ve modern olan başta Hava Kuvvetleri olmak üzere, Deniz Kuvvetleri ve Kara Kuvvetlerinin zırhlı birlik, karadan, havadan ve denizden taşınabilir görev kuvvetlerine yani niteliğine önem vermelidir.

Savunma gücü olarak aldatıcı ve tüketici aşırı masraflı, iktisadi, sanayi, zirai, millî eğitim, sosyal ve insan gücü kalkınmasına engel olan silâhlı kuvvetlerin adedî çokluğuna kıymet ve önem vermekten vazgeçmelidir.

14. — Yukarıda arz ve izah ettiğim sebeplerle 1111 sayılı Kanunda değişiklik yaparak askerlik müddetini iki yıldan birbuçuk yıla indirmekle beraber; her yıl celbedilen asker mevcudumuzun % 1-2 sini teşkil eden yedek subay olma vasfındaki yüksek tahsil yapan gençlerimizin askerlik müddetini de; 1076 sayılı Yedek subay Kanununda değişiklik yaparak iki yıldan birbuçuk yıla indirmek ve böylece bilgili ve teknik insan gücü kaynağımızı millî kalkınmamıza arz etmek zarureti vardır.

Netice : Millî Savunmamıza ve millî ekonomimize yeni güç kazandırmak maksadiyle teklif ettiğim askerlik ve yedek subaylık müddetlerinin iki seneden birbuçuk yıla indirilmesine dair kanun teklifimin kabul buyurulması lâzımdır.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

KASTAMONU MİLLETVEKİLİ HASAN TOSYALI'NİN TEKLİFİ

1111 sayılı Askerlik Kanununda muvazzaf askerlik hizmetinin iki yıldan bir buçuk yıla indirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — (1111 sayılı Askerlik Kanununun 24 . 1 . 1963 tarih ve 164 numaralı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 5. — Muvazzaflık hizmeti, Kara, Deniz, Hava ve Jandarma sınıflarında bir buçuk yıldır. Bu hizmet askerlik şubesinden sevk tarihinden başlar. Bir buçuk yıldan fazla askerlik yapanların fazla hizmetleri, askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşüldür. Muvazzaflık hizmetini yapmadıkça hiçbir fert askerlik çağından çıkarılamaz.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosu Trabzon Üyesi Ali Şâkir Ağanoğlu ve 4 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/353)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 10546/6972

14 . 5 . 1970

Millet Meclisi Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Trabzon Üyesi Ali Şâkir Ağanoğlu ve arkadaşlarının, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını rica ederim.
Saygılarımla.

Mehmet Ünal
Cumhuriyet Senatosu
Başkanvekili
14 . 5 . 1970

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

1111 sayılı Askerlik Kanununda bazı değişiklikler yapılmasını, nakdi bedel usulünün kabul edilmesini öngören kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişik olarak sunulmaktadır.

Gereğinin yapılmasına müsaadelerinizi saygılarımızla rica ederiz.

<i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	<i>C. Yıldırım</i>	<i>H. Kalpaklıoğlu</i>
C. Senatosu Trabzon Üyesi	C. Senatosu İstanbul Üyesi	C. Senatosu Kayseri Üyesi
<i>C. Ortaç</i>	<i>O. Salıhoğlu</i>	
C. Senatosu Bursa Üyesi	C. Senatosu Sakarya Üyesi	

1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna ek bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 104. — Her yıl Askerlik çağına gelen gençlerin miktarı, Silâhlı Kuvvetlerin personel ihtiyacından fazla olduğu sürece, Millî Savunma Bakanlığı, askerlik görevine alınmamış kimselerden nakdi bedel kabulüne yetkilidir.

Nakdi bedel veren kimseler için askerlik süresi altı aydır.

Erler, altı aylık süreyi, ayrıldıkları sınıflarda eğitim görerek geçirirler.

Üniversite ve yüksek öğrenim yapmış ve yedek subay olmak niteliği kazanmış kimseler, altı aylık mecburi hizmeti yedek subay okullarında eğitim görerek yerine getirirler.»

«Madde 105. — Nakdi bedel miktarı (10 000) onbin liradır. Bu meblâğ mükellef tarafından veya onun adına, Türkiye içerisinde mal sandıklarına, yabancı ülkelerde Türkiye elçilikleri veya konsolosluklarına resmî makbuz karşılığında, defaten veya iki eşit taksitle yatırılır. İki taksitle yatırma halinde, birinci taksit askerlik görevine başlamadan veya yedek subay okuluna gitmeden önceki ay içerisinde, ikinci taksit ise altı aylık eğitim süresi içerisinde yatırılır.

İkinci taksiti bu süre içerisinde ödememiş olanlar, ayrıldıkları sınıfta askerlik süresini tamamlarlar.

İkinci taksiti ödemiyeenlere birinci taksit geri verilmez.»

MADDE 2. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki madde eklenmiştir.

«Ek madde — Nakti bedel karşılığı olarak toplanacak meblâğ her yıl Maliye Bakanlığı bütçesinde, Millî Savunma Bakanlığı adına açılacak özel bir hesapta toplanır.

Bu hesapta toplanacak paralar, uçak ve gemi imal ve inşası ile diğer harb endüstrisinin kuruluşu geliştirilmesinde ve Silâhlı Kuvvetlerin sefer stoklarının ikmalinde kullanılır.»

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

GEREKÇE

Yaşadığımız çağda, milletlerin kendilerini savunma imkânları, silâh altında bulundukları personelin sayısından ziyade sahib oldukları teknik güce dayanmaktadır. En tesirli silâhlara malik bulunmak ve bunları kullanacak iyi eğitim görmüş belirli sayıda insanı görevlendirmek yeterli sayılmaktadır. Savunma, memleketin topyekûn iktisadi takatinden; sanayiinden ve teknik imkânlarından kuvvet almaktadır.

Her ülkenin savunma stratejisine göre, belirli sayıda insanı savunma gücü olarak eğitip hazırlaması zaruridir. Silâhlı kuvvetler insan mevcudu ile toplum nüfus arasında sıkı bir ilişki bulunmakla beraber, bu mevcudu daha fazla teknik imkânlarla ve ülkenin sanayi gücü ile genel iktisadi üretim takatine göre ayarlamak gerekmektedir.

Türkiye, nüfusu yüksek oranda artan ülkelerden biridir. Her yıl, askerlik çağına ulaşan erkek nüfus miktarı Silâhlı Kuvvetlerimizin ihtiyacının üstüne çıkmaktadır. İhtiyaç duyulduğu kadarının göreve alınması ve fazlasının geri bırakılması için askerlik süresinin kısaltılması, kur'a usulünün uygulanması... gibi tedbirler düşünülmektedir.

Anayasa 60 nci maddesinde, «yurt savunmasına katılmak, her Türk'ün hakkı ve ödevidir. Bu ödev ve askerlik yükümü kanunla düzenlenir.» demektedir.

Bu ödev şahsan çalışılmakla olduğu kadar bir bedel ödenmesi suretiyle de yerine getirilebilir.

Her yıl takriben 400 bin genç askerlik çağına gelmektedir. Halbuki yıllık üçyüzbin kadar insana ihtiyaç duyulmaktadır. Askerlik herkes için bir ödev olduğuna göre, şahsan bu ödevin yerine getirilmemesi halinde nakdî bedel ödenmesini mümkün ve mantıki mütalâa etmekteyiz.

1111 sayılı Askerlik Kanununa 104 ve sonraki maddelerinde (bedel nakdî) usulü kabul edilmiş ve İkinci Dünya Savaşı çıkıncaya kadar uygulanmıştır. Bu usulün yeniden kabul edilmesini bugünün ihtiyaçlarına uygun bulmaktayız.

Askerlik hizmet sırası gelmiş bulunan bir şahsın hangi sınıfta olursa olsun altı aylık zaruri ve mecburi bir eğitim ve öğretim süresinden sonra geri kalan devre için 10 000 liralık bir nakdî bedel ödemek suretiyle hizmetten muaf tutulmasını uygun bulmaktayız.

Ekonominin, gerek tarım sahasında ve gerek sanayi, ticaret, ulaştırma ve diğer hizmetler sektörlerinde çalışan kimselerden, kendi iş sahasında meşgul olarak yeteri kadar kazanç sağlayacak muaf tutulacağı askerlik süresine karşılık bedel ödiyebilecek pek çok insan vardır. Bu gibilerin kendi işlerinde meşgul olmaları memleketin iktisadi gücü bakımından da ayrı bir değer taşımaktadır.

Yılda 1 milyar lira civarında bir meblâğ tutacağını tahmin ettiğimiz nakdî bedel hasılatının kısmen Türkiye'de harb endüstrisinin geliştirilmesine ve kısmen de Millî Savunmamızın her türlü

silâh, araç ve imkânlarla daha iyi cihazlandırılmasında ve sefer stoklarının ikmalinde sarf edilmesini faydalı mütalâa etmekteyiz.

Er olarak askerlik yapacak kimselerden, askere alınacakları sırada bedel vermek isteyenlerin nakdî bedelin yarısını ödemeleri halinde diğer yarısını da altı aylık mecburi hizmet ve eğitim süresini tamamlama sırasında ödemelerini uygun görmekteyim. Nakdî bedeli tamamen ödedikten sonra altı aylık eğitim ve hizmet süresi sonunda hizmetlerini tamamlamış sayılarak terhis edilmeleri mümkün olacaktır.

Üniversite ve yüksek öğretim görmüş ve yedek subay olarak askerlik yapmak durumunda olanların yedek subay okullarına devamları mecburidir. Okulu bitirdikten ve subay olma hakkını kazandıktan sonra, kıta hizmeti görecekleri süre için 10 000 lira üzerinden nakdî bedel ödemek suretiyle hizmetten muaf tutulmaları ve terhis edilmeleri uygun görülmektedir.

Teklif ettiğimiz kanun maddeleri bu esasları kapsamaktadır.

Millî Savunma Komisyonu tezkeresi

Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

*Esas No. : 1/304, 1/303,
2/154, 2/160, 2/161, 2/353*

21 . 5 . 1970

Millî Meclisi Anayasa Komisyonu Sayın Başkanlığına

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 4 . 1970 tarihinde kararlaştırılan «21 . 6 . 1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı» ile «6 . 6 . 1927 tarih ve 1976 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askerî Memurlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının» Komisyonumuzdaki müzakeresi sırasında :

1/303 esas numaralı tasarının 1 nci maddesi ile, aşağıda yazılı olduğu şekilde, değiştirilmek istenen 1111 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin (a) fıkrası;

«Her celtb yıldan evvel, o yıl silâh altında bulundurulacak er ve erbaş miktarı, Genel Kurmay Başkanının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

O yıl askere alınacaklar, Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilen miktardan fazla geldiği takdirde, Silâhlı Kuvvetlerde ihtiyaç duyulan miktar kadar yükümlü, kur'a çekilmek suretiyle asker edilir. Kur'a usulü, asker edileceklerin tesbiti ile bunların sınıflandırılması yönetmelikle düzenlenir.

Askerlik hizmetini yapmaya istekli olanlarla, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85 ve 86 nci maddelerine tabi olanlar, kur'a usulüne tabi tutulmaksızın asker edilirler.»

Hükümündeki kur'a usulü,

1/304 esas numaralı tasarının 1 nci maddesiyle, aşağıda yazılı olduğu şekilde, değiştirilmek istenen 1076 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinin (b) fıkrası;

«Fakülte, Akademi ve Yüksek Okullar ile Millî Eğitim Bakanlığınca bunların dengi olduğu kabul edilen yurt içi ve yurt dışı öğrenim müesseseleri mezunlarından Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğine göre askerliğe elverişli oldukları anlaşılmalardan Silâhlı Kuvvetlerin subay sınıflarına göre kadro ihtiyacı kadar yedek subay adayı çekilecek kur'a ile tesbit edilir. Askerlik hizmetini yapmaya istekli olanlara 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85 ve 86 nci maddelerine tabi olanlar kur'a usulüne tabi tutulmaksızın Yedek Subay adayı olarak ayrılırlar.»

Hükmündeki kur'a usulü ile

C. Senatosu Trabzon Üyesi Ali Şakir Ağanoglu ve dört arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nei maddelerinin değiştirilmesi ve kanuna ek bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinde geçen

Bedel usulünün

Anayasanın 60 nei maddesi hükmüne aykırı olup olmadığı hakkında, İçtüzüğün 37 nei maddesi gereğince mütalâanızın konuların önem ve müstaceliyetine binaen Komisyonumuza acele olarak bildirilmesini saygılarımla rica ederim.

Millî Savunma Komisyonu Başkanı
Çankırı Milletvekili
Hazım Dağlı

Anayasa Komisyonu Mütalâa

Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

*Esas No. : 1/304, 1/303,
2/154, 2/160, 2/161, 2/353*

Karar No. : 14

6 . 6 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 4 . 1970 tarihinde kararlaştırılan 2 . 6 . 1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı ile 6 . 6 . 1927 tarih ve 1076 sayılı Yedek Subaylar Yedek Askerî Memurlar Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının ve C. Senatosu Trabzon Üyesi Ali Şakir Ağanoglu ve 4 arkadaşının 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nei maddelerinin değiştirilmesi ve kanuna ek bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin görüşülmekte olduğu Millî Savunma Komisyonundan kur'a usulü ile bedel usulünün Anayasanın 60 nei maddesi hükmüne aykırı olup olmadığı hakkında İçtüzüğün 37 nei maddesi gereğince müzakere ve sonunda mütalâa verilmesi için Komisyonumuza gönderilmiş olduğundan, konu 30 . 5 . 1970 günlü 24 ncü Birleşimde müzakere edilmiştir.

Yukarıda zikir geçen 1/303 ve 1/304 esas numaralı Kanun tasarıları ile 2/154, 2/160, 2/161 ve 2/353 sayılı Kanun tekliflerine ait dosyalar incelenip Millî Savunma Komisyonu Başkanlığınca Komisyonumuza yazılmış bulunan 21 . 5 . 1970 tarihli tezkere Millî Savunma Bakanlığı temsilcileri sayın generaller mütalâaları dinlendikten ve 2/353 sayılı Kanun teklifçilerinden bulunan Cumhuriyet Senatosu Kayseri Üyesi Hüseyin Kalpaklıoğlunun mevzuyla ilgili fikir ve kanaatleri alındıktan sonra Sayın Komisyon üyelerinin fikir ve görüşleri tesbit olunmuş ve neticede aşağıdaki karar verilmiştir :

1. 1/303 esas numaralı tasarının 1 nei maddesi ile aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmek istenen 1111 sayılı Kanunun 10 neu maddesinin (a) fıkrası ;

«Her cebb yılından evvel, o yıl silâh altında bulundurulacak er ve erbaş miktarı, Genel Kurmay Başkanının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

O yıl askere alınacaklar, Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilen miktardan fazla geldiği takdirde, Silâhlı Kuvvetlerde ihtiyaç duyulan miktar kadar yükümlü, kur'a çekilmek suretiyle asker edilir. Kur'a usulü, asker edileceklerin tesbiti ile bunların sınıflandırılması yönetmelikle düzenlenir.

Askerlik hizmetini yapmaya istekli olanlarla 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85 ve 86 nci maddelerine tabi olanlar, kur'a usulüne tabi tutulmaksızın asker edilirler.»

Hükümündeki kur'a usulünün Anayasaya aykırı bulunduğu zira bu hükmün kabulü takdirinde kur'ada şansın kendisine güldüğü bâzı vatandaşların hiç askerlik yapmaması gibi bir durumun ortaya çıkacağı bunun Anayasamızın 60 nci maddesine aykırı olduğu kabul edilmiştir. Kaldı ki Anayasamızın 12 nci maddesinde hiçbir kişiye, aileye zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmayacağı yazılı bulunmaktadır. Yukarıdaki şekilde bir hüküm kanunlaştığı takdirde bâzı şanslı kimse-lerin tesadüf bakımından imtiyazlı sayılmış olacakları aşikârdır. Anayasamızın 60 nci maddesinde yurt savunmasına katılma, her Türk'ün hakkı ve ödevidir. Bu ödev ve askerlik yükünü kanunla düzenlenir denilmektedir. Her ne kadar yalnız askerlik ödevi yurt savunmasının bir kısmı ise de 60 nci maddenin 1 nci fıkrasında her Türk'ün tâbirinin yer almış bulunması ve böylece askerlik yapmanın yurt savunmasının bir kısmı olan bu şerefli faaliyetin her Türk'ün hakkı ve ödevi olduğu; bu maddenin 2 nci cümlesinin «Bu ödev» kelimeleriyle başlamasından anlaşılmaktadır.

2. Yukarıda arz ve izah olunan sebepler yüzünden 1/304 esas numaralı tasarının 1 nci maddesi ile aşağıda yazılı olduğu şekilde değiştirilmek istenen 1076 sayılı Kanunun 3 ncü maddesinin (b) fıkrası;

«Fakülte, akademi ve yüksek okullar ile Millî Eğitim Bakanlığınca bunların dengi olduğu kabul edilen yurt içi ve yurt dışı öğrenim müesseseleri mezunlarından Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğine göre askerliğe elverişli oldukları anlaşılanlardan Silâhlı Kuvvetlerin subay sınıflarına göre kadro ihtiyacı kadar yedeksubay adayı seçilecek kur'a ile tesbit edilir. Askerlik hizmetini yapmaya istekli olanlara 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85 ve 86 nci maddelerine tabi olanlar kur'a usulüne tabi tutulmaksızın yedeksubay adayı olarak ayrılırlar.»

Hükümündeki kur'a usulü keza Anayasamızın 12 ve 60 nci maddelerine aykırı bulunmaktadır. Bu hususa ait yapılan oylamada Komisyon üyelerinden Sayın Cevdet Akçalı, Sayın Talât Köseoğlu, Sayın İ. Hakkı Alaca, Sayın Cengiz Ekinci ve Sayın Osman Hacıbalıoğlu bu kur'a usulünün (1/303 ve 1/304 sayılı tasarımlarda zikri geçen) Anayasaya aykırı olmadığını kabul etmişlerdir. Diğer sayın üyeler ise bu usulün yukarıda yazılı sebepler yönünden Anayasaya aykırı bulunduğunu kabul etmişlerdir.

3. Ancak her iki tasarıda zikri geçen kur'a usulü şayet Komisyonda tadile uğrar ve muayyen bir süre meselâ üç ay, altı ay veya sekiz ay gibi askerlik yaptıktan sonra kur'a usulü tatbik olunursa bu takdirde bu iki tasarıdaki kur'a usulünün Anayasaya aykırı olmadığı kararlaştırılmıştır.

Bu hususta yapılan oylamada Komisyon üyelerinden Sayın Cengizhan Yorulmaz, Sayın Reşit Ülker ve Sayın İrfan Baran bu takdirde dahi kur'a usulünün Anayasaya aykırı düşeceğini kabul etmişler ve diğer sayın Komisyon üyeleri yukarıda belirtilen şekilde metnin tadile uğraması halinde kur'a usulünün Anayasaya aykırı olmadığını kabul etmişlerdir.

4. 2/353 esas sayılı dosyada mevcut Cumhuriyet Senatosu Trabzon Üyesi Ali Şakir Ağan- oğlu ve 4 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddelerinin değiştiril- mesi ve kanuna ek bir madde eklenmesi hakkındaki kanun teklifinde geçen bedel usulünün teklifte muayyen bir süre askerlik yaptıktan sonra) bedel verilmesi ile geri kalan kısımdan muaf olması derpiş olduğundan Anayasa uygun bulunduğu kabul edilmiştir.

Yapılan oylamada komisyon üyelerinden Sayın Cengizhan Yorulmaz, Sayın Reşit Ülker, Sayın İrfan Baran ve Sayın Cengiz Ekinci bu bedel usulünün bu şekilde dahi Anayasaya aykırı olduğunu kabul eder tarzda oy kullanmışlar ve diğer sayın komisyon üyeleri teklifin Anayasaya uygun olduğu şeklinde oy vermişlerdir.

Millî Savunma Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.
Anayasa Komisyonu

Başkanı Çanakkale <i>K. Bağcıoğlu</i>	Sözcü Adana (Muhalefet şerhim eklidir) <i>C. Akçalı</i>	Ankara <i>C. Yorulmaz</i>	Ankara E. Paksüt İmzada bulunamadı
İstanbul (Muhalefet şerhim eklidir) <i>R. Ülker</i>	İzmir Ş. Akkan İmzada bulunamadı	Kars <i>İ. H. Alaca</i>	Kastamonu M. Akdoğanlı İmzada bulunamadı
Konya İ. Baran İmzada bulunamadı	Muş N. Neftçi İmzada bulunamadı	Ordu <i>C. Ekinci</i>	Tokat <i>O. Hacıbaloğlu</i>
Kırşehir <i>C. Eroğlu</i>			

Muhalefet Şerhi

Anayasamızın 60 nci maddesi (Yurt Savunmasına katılma, her Türkün hakkı ve ödevidir.) hükmünü koymuştur. Aynı maddenin 2 nci cümlesinde ise (bu ödev ve askerlik yükünü kanunla düzenlenir.) ibaresini kullanmıştır.

Bu iki ibare karşılaştırılınca, Yurt Savunmasına katılmanın sadece askerlik yükümünden ibaret olmadığı sarahaten anlaşılır. Bu hükme göre, Türk Vatandaşı için mecburi olan husus, Yurt Savunmasına katılmalıdır; yoksa, askerlik yükümü değildir.

Kanun koyucu, Yurt Savunmasına katılma ödevini askerlik yükümü dışında da tanzim edebilir.

Bu sebeple kur'a ile sadece askerlik yükümünden kurtulmak Anayasaya aykırı değildir. Kendisine kur'a çıkarak askerlik yükümünden kurtulmuş Türk Vatandaşları dahi Yurt Savunmasına kanunun koyacağı şartlar dâhilinde katılabilirler. Ve kanun koyucu savunma görevini bu şekilde tayin edebilir.

Bu yönden Komisyonumuzun kararına iştirak etmiyorum. Ve gerektiğinde söz hakkımı saklı tutuyorum.

Cevdet Akçalı
Adana Milletvekili

Muhalefet şerhi

Sayın Komisyonca gerek erlerin gerekse yedek subayların belli bir süre askerlik görevi yaptıktan sonra kur'a çekilmesinin ve gerekse bedel ödemek suretiyle askerlik görevini yapmış sayılmasının Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir.

Bu esaslara muhalifim : Anayasamızın 60 nci maddesinde «Yurt savunmasına katılma her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu ödev ve askerlik yükümü kanunla düzenlenir» esası yer almıştır. Böylece yurt savunması ve askerlik hem hak hem de ödevdir.

Anayasamızın 2 nci maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin «Demokratik sosyal ve hukuk Devleti» olduğu belirtilmiştir.

Gene Anayasamızın temel haklar ve ödevler bölümünde 10 ncu maddede «Devlet fert huzuru, sosyal adalet ve hukuk Devleti ilkeleriyle bağdaşmayacak suretle sınırlıyan siyasi, iktisadi ve sosyal bütün engelleri kaldırır, insanın maddi ve mânevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlar» esası vardır.

Öte yandan temel haklar bölümünde yer alan 12 nci maddesinde «herkesin kanun önünde eşit olduğu, hiçbir kişiye, aileye zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz» hükmü yer almıştır.

Askerlik ödevinin vatan için ölmeyi olağan sayan niteliği ve Türk halkının yoksulluğu, 2 nci 5 Yıllık Plânda ifert başına düşen gelir yılda 2 600 liradan 3 200 liraya çıkacağıının öngörülmesi de göz önünde bulundurularak bedel usulü kabul edilemez, böyle bir esas askerlik ödevinde zengin ve yoksul ayırımını getirir, milleti böler, eşitsizlik yaratır. Bedel veren askerlik yapamaz veya az yapar bedel vermeyen askerlik yapar ve gerekirse ölür, bu kabul edilemez.

Kur'ra ise kutsal bir ödevin bir kısım yurttaşlar tarafından yerine getirilmemesidir. Böyle bir ayırım Anayasanın 12 nci ve 60 nci ve yukarda sayılan diğer maddelerine aykırıdır ve yurt savunmasında ciddi bir ayırım değildir.

Bu nedenlerle kur'a ve bedele muhalifim.

Istanbul Milletvekili
Resit Ülker

Millî Savunma Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 1/304, 2/154, 2/161, 2/353

Karar No. : 30

6 . 7 . 1970

Yüksek Başkanlığa

Tetkiki komisyonumuza havale buyurulan 21 . 6 . 1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Arslan Bora'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 4173 sayılı Kanunla değiştirilen 5 nci maddesini değiştiren 5673 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde zikredilen Askerî hizmet müddetlerinin tenzili hakkında kanun teklifi, Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı'nın, 1111 sayılı Askerlik Kanununda Muvazzaf askerlik hizmetinin 2 yıldan 1,5 yıla indirilmesine dair kanun teklifi ve Cumhuriyet Senatosu Trabzon Üyesi A. Şakir Ağanoğlu ve 4 arkadaşının, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 104 ve 105 nci maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir madde eklenmesi hakkında kanun teklifi ilgili Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Tasarı ve teklifler aynı konuda olduğundan tevhidten görüşülmesine ve görüşülmeye esas olarak tasarının ele alınmasına karar verildi.

Genel Gerekçe

I - Müzakere ve inceleme safhası hakkında bilgi :

Tasarının üzerinde, komisyonumuzca geniş müzakereler yapılarak ayrıca ana ve önemli maddeler üzerinde Alt Komisyon çalışmalarında bulunulmuştur. Teşkil edilen Alt Komisyon tarafından hazırlanmış bulunan rapor komisyonumuzda ayrıca görüşülerek olumlu sonuca ulaşma imkânları sağlamıştır. Millî Savunma Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Devlet Plânlama Teşkilâtı uzmanlarının, müzakerelerin devamınca mütalâaları alınmıştır. Alt Komisyonun inceleme ve çalışmalarına da bu uzmanlar katılmıştır. Ayrıca Millî Savunma Bakanlığı tarafından yapılan bir brifingle tasarı hakkında Alt Komisyon üyelerine gerekli açıklayıcı bilgiler verilmiştir. Bilhas- sa kanun tasarısının takdim ve savunmasını Hükümet adına Millî Savunma Bakanı yapmış ve oturumlarda bulunarak müzakerelere faal bir şekilde iştirak etmiştir.

Tasarıda yer alan kur'a sisteminin ayrıca tasarıda yer almamakla beraber incelenmesi gerekli görülen bedel usulünün Anayasaya aykırı olup olmadığı hakkında Anayasa Komisyonunun mütalâası sorulmuştur. Bu mütalâa sorulurken Anayasa Komisyonundan tasarının bütün detayları hakkında görüşleri değil mücerret kur'a ve bedel usullerinin Anayasa aykırı olup olmadığı sorulmuştur.

Anayasa Komisyonu 6 . 6 . 1970 tarih ve esas 1/304, karar 14 sayılı mütalâasında kur'a usulünün Anayasanın 12 ve 60 nci maddelerine aykırı bulunduğunu ekseriyetle mütalâa etmiş, ancak tasarıda zikri geçen kur'a usulü şayet komisyonda tadile uğrarsa ve muayyen bir süre askerlik yaptıktan sonra kur'a usulü tatbik olunursa bu takdirde kur'a usulünün Anayasaya aykırı olmadığı, bedel usulünün ise Anayasaya aykırı olduğu mütalâa edilmiştir.

Komisyonumuz tarafından Anayasa Komisyonunun bu mütalâası da müzakerelerde dikkate alınarak raporun madde gerekçeleri kısmında da açıklandığı üzere tasarının ilgili maddeleri Anayasanın 12 nci maddesi ve 60 nci maddesindeki «Yurt savunmasına katılma her Türkün hakkı ve ödevidir. Bu ödev ve askerlik yükümü kanunla düzenlenir.» hükmüne uygun olacak şekilde yeniden tanzim edilmiştir.

II - 1111 sayılı Askerlik Kanununun bazı maddelerinin değişikliğinin sebepleri :

Hükümet tasarısının gerekçesinde de açıklandığı üzere savunma ihtiyaçları şartlarına göre Silâhlı Kuvvetlerin insangücü ihtiyacı artan nüfusa göre değil, tesbit edilen ve edilecek olan kadrolara göre tâyin edilir. Silâhlı Kuvvetlerin personel ihtiyacının tâyininde en büyük faktör yurt savunmasının icabettirdiği zaruretlerdir. Bunun yanında araç ve gereçlerdeki teknik imkânlarla ve modernizasyona ulaşma derecesi de rol oynar. Silâh altına alınması gereken kaynak mevcudunun Silâhlı Kuvvetlerin dolayısıyla yurt savunmasının gerektirdiği ihtiyacın çok üstünde bulunması askerlik çağına giren her şahsın silâh altına alınması yerine getirilecek objektif esaslarla askerlik hizmetinin düzenlenmesi ve askerlik yükümlülüğünün askerlik eğitime tabi tutulma veya yurt savunması ve kalkınması ile ilgili konularda yetiştirme ve görevlendirme olarak düzenlenmesi zorunlu ve uygun bulunmuş bu husus Anayasanın 60 nci maddesinde yer alan Millî Savunma hak ve ödevinin yerine getirilmesi şartlarına göre düzenlenmiştir.

İzah edilen bu gerekçelerle tasarının tümü kabul edilerek maddelerine geçilmiştir.

Madde gerekçeleri

Tasarının 1 nci maddesi :

Tasarının 1 nci maddesi ile 1111 sayılı Askerlik Kanununun 5, 10, 17, 28, 31, 36 ve 41 nci maddelerinin değiştirilmesi öngörülmüştür.

5 nci madde muvazzaflık hizmet süresini yirmi aya indirmekte olup maddenin prensipleri komisyonumuzca aynen benimsenerek maddenin 2 nci fıkrası uygulamada açıklık kazanması için redaksiyona tabi tutularak madde aynen kabul edilmiştir.

10 ncu maddede askerlik hizmetine tabi tutulma esasları gösterilmiştir. Bu maddenin tasarıdaki metni Anayasanın 12 nci ve 60 nci maddelerine aykırılık itilbâmı verdiğiinden ve raporun genel gerekçe kısmında izah edildiği üzere Anayasa Komisyonunun mütalâasında tasarıda yer alan şekli ile kur'a usulünün Anayasaya aykırı olduğu şeklindeki görüş de dikkate alınarak Anayasanın 12 nci maddesi ve Millî Savunma hak ve ödevi hakkındaki Anayasanın 60 nci maddesi hükümlerine aykırı olmayacak şekilde madde yeniden tanzim edilmiştir. Madde tanzim edilirken Anayasanın 60 nci maddesi gereğince yurt savunmasına katılma her Türkün hakkı ve ödevi olduğundan askerlik yükümlülüğünün bu maddeye uygun şekilde düzenlenmesi öngörülmüştür. Gerçekten halen yürürlükte bulunan bu tasarı ile değiştirilmeyen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 1 nci maddesinde «Türkiye Cumhuriyeti uyruğunda olan her erkek işbu kanun gereğince askerlik yapmakla ödevlidir» hükmü yer almaktadır. Askerlik Kanununun yürürlükte kalan bu hükmünün ışığı altında artan kaynağın askerlik ödevi Komisyonumuzca yeniden düzenlenen 10 ncu maddede; askerlik yükümlülüğüne tabi tutulma esasları :

- a) Silâhli Kuvvetlerin ihtiyacı kadar yükümlü eğitime tabi tutulmak üzere asker edilir,
- b) İhtiyaçtan fazla olanların askerlik yükümlülüğü yurt savunması ve kalkınması ile ilgili konularda yetiştirilme veya görevlendirilme veya yurt savunması ve kalkınmasına katkıda bulunma ödevi olarak düzenlenir.

Komisyonumuzca yapılan bu tanzim şekliyle yükümlülerin bu yükümlülüklerinin iki şekilde yapılması öngörülmüştür. Yukarıda belirtildiği üzere Silâhli Kuvvetlerin ihtiyacı kadar yükümlü askerlik hizmetini eğitime tabi tutulmak üzere yapacak, kalan kısmı ise yine askerlik yükümlülüğünü yurt savunmasının gerektirdiği konularda yetiştirilme ve görevlendirilme suretiyle yapacaktır. Savaşta görevlendirilmeleri de ayrıca düzenlenecektir.

Kabul edilen bu sistem artan kaynaktan yurt savunması bakımından en iyi şekilde faydalanmayı temin etmiş olacaktır. Askerlik yükümlülüğünü silâh altına alınmak suretiyle yapacak olanların kur'a ile tesbit edilmesi ancak Silâhli Kuvvetlerin ihtiyacına göre lüzumlu tahsil ve meslek grupları mensuplarının kur'a nisbetinin Genelkurmay Başkanlığınca tesbit edilmesi ve bunlara Silâhli Kuvvetlerin ihtiyacı fazla ise kur'a ya tabi tutulmamaları öngörülmüştür. Bu şekilde uygulanacak bir kur'a sistemi Anayasaya aykırı olmamaktadır. Çünkü kur'a sistemi objektif esaslara göre yapılacağı gibi kur'a dışı kalanlar askerlik yükümlülüğünden muaf kalmıyacaklar, bunların askerlik yükümlülüğü yurt savunmasına ve kalkınmasına katkıda bulunma ve bu konularda yetiştirilme ve görevlendirilme olarak ayrı kanunla düzenlenecektir.

17 nci madde askerlik çağına girenlerin yoklamalarının ve ihtiyat yoklamalarının nasıl yapılacağını gösteren bir madde olup komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

28 nci madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiş, ancak askerliğe elverişli olup olmadıklarının tesbiti için yoklama kurullarınca bir hastane sağlık kurulu muayenesine gönderilmesine zarruret görülenlerin yol ve işe masraflarının Devletçe ödeneceğini belirten bir hüküm ikinci fıkra olarak maddeye ilâve edilmiştir.

31 nci madde tasarınnın bu maddesi prensipleri aynen muhafaza edilerek uygulamaya açıklık getirmesi için redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

36 nci madde, tasarınnın 36 nci maddesi aynen kabul edilmiş, ancak 865 sayılı Kanununun getirdiği sistem yeniden incelenerek ertesi seneye bırakılma sebepleri ortadan kalkanların o yıl askere sevklerini temin etmek ve dolayısıyla tecil imkânları kalktığı halde askerlik işlemleri sürüncemede kalanların bu işlemlerinin sürüncemede kalmaması için maddeye yeni hükümler ilâve edilmiş ve ertesi seneye bırakılma sebepleri yani 1111 sayılı Askerlik Kanununun tecil maddesi olan 35 nci maddesindeki tecil sebepleri ortadan kalkanların bu durumlarını zamanında askerlik şubelerine bildirilmesini temin için maddeye açıklık getirilmiştir.

Tasarınnın 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tasarınnın 2 nci maddesi ile 1111 sayılı Askerlik Kanununa 7 geçici madde eklenmesi öngörülmüştür.

Geçici 1, 2 ve 3 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Geçici 4 nci madde redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.

Geçici 5 ve 6 nci maddeler aynen kabul edilmiştir.

Geçici 7 nci madde aynen kabul edilmiş ancak, bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte bakaya, yoklama kaçağı durumunda olanların tasfiyesi için maddenin 1 nci fıkrasında getirilen hükme paralel olarak bu suçlar hakkında takibat yapılmıyacağını ve bu suçlardan mahkûm olanların ceza mahkûmiyetlerinin affedilmesi uygun bulunarak bunu temin edecek tarzda maddeye yeniden iki fıkra eklenmiştir.

Geçici 8 nci madde, Komisyonumuzca tasarıya ilâve edilen bu madde ile 10 ncu maddenin (b) bendi gereğince çıkarılması gereken kanunla ilgili tasarı çalışmalarına biran evvel başlanılması ve bu konudaki kanun tasarınnın en kısa bir zamanda Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkî öngörülmüştür.

Geçici 9 ncu madde, bu kanunun neşri tarihinde askerlik yapmadan çağ dışına çıkanların durumunu düzenlemek için bu madde Komisyonumuzca tasarıya eklenmiştir.

Tasarının 3 nci maddesi Komisyonumuzca tasarı metnine verilen son şekle göre yeniden tanzim edilmiştir.

Yürürlük ve yürütme ile ilgili tasarının 4 ve 5 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Çankırı <i>Hazım Dağlı</i>	Sözcü Bursa <i>Mustafa Tayyar</i>	Kâtip Manisa Selçuk Gümüşpala İmzada bulunamadı	Ankara Emin Paksüt İmzada bulunamadı
Ankara Muhalifim, Söz hakkım mahfuz (Şerhi eklidir.) <i>Suna Tural</i>	Denizli <i>Mehmet Emin Durul</i>	Elâzağ <i>Hayrettin Hanağası</i>	Hatay <i>Ali Yılmaz</i>
İstanbul Sezai Orkunt İmzada bulunamadı	İstanbul <i>İlhami Sancar</i>	Konya <i>Sadi Koçuş</i>	Konya <i>Baha Müderrisoğlu</i>
Niğde Haydar Özalp İmzada bulunamadı	Trabzon Mehmet Arslantürk İmzada bulunamadı	Sinop Muhalifim <i>İlhami İsgüzar</i>	

1111 sayılı Askerlik Kanunu ile ilgili muhalefet şerhidir.

1111 sayılı Askerlik Kanununda yapılacak değişikliklerle bir kısım mükelleflerin kur'a usulü ile hizmet dışı bırakılmaları Anayasanın 60 nci maddesindeki espriye aykırıdır. Bu madde Milli Savunmaya katılmayı hem hak hemde görev olarak nitelemiştir. Bu hak ve görevden vatandaşın yoksun bırakılması söz konusu olamaz.

Ancak, yurt savunmasına iştirak mutlâka askeri üniforma altında ve askeri birlikler kadro ve teşkilâtı içerisinde mutlâk mânada bir savaş eğitimi mânasına da alınmamalıdır.

Bugünün topyekûn savaş ve topyekûn savunma konseptine göre yurt savunmasında bütün güc ve kaynakların seferber edilmesi prensibi hâkimdir. Ve bir milletin savunma gücü maddi ve mânevî kaynakların diğer bir deyimle insangücü ve lojistik kaynaklarının seviye ve zenginliği ile orantılıdır.

Bu bakımdan insangücünün ve ferdi kabiliyet seviyesi ile kaynakların gelişmesine mâtuf bütün çabaları yurt savunmasına bir iştirak olarak kabul etmek lâzımdır.

Şayet ülkemizde nüfus artışı dolayısıyla askerlik çağına gelen personel silâhlı kuvvetlerimizin gerçek ihtiyaçından fazla ise bu gençleri yeterli bir süre askerî eğitime tabi tuttukten sonra belirli bir sistem ve program çerçevesinde yurt kaynaklarının geliştirilmesi ve özellikle geçitli kültür, sanat ve meslek dallarında yetiştirilmesi yolları aranmalı ve uygulanmalıdır. Bu sayede hem yurdun kalkınması, hemde askerlik çağına gelinceye kadar her türlü eğitim olanaklarından yoksun kalmış gençlerimizin gerek kendi çevrelerine gerekse tüm olarak yurda faydalı birer vatandaş olmaları sağlanmış olur.

Kanaatimizce ordu asırlar boyu Milletimizin hakiki bir mektep olarak gördüğü ve son ümitlerini bağladığı bir kurumdur. Askerlik hizmetinin bu açıdan değerlendirmek ve halkımızın bu güvenini sarsmamak ve ümitlerini kırmamak lâzımdır.

Adı dahi milli olan bir Savunma Bakanlığının millî hizmeti Türk Milletinden esingemesi veya bu bir güc iş ise ondan kur'a ile insan çekmeye çalışılması çok hatalı bir yoldur.

Yanlış, sakıncalı suiistimalli işlemlere yol açarak Silâhlı Kuvvetlere gölgeler düşürebilir. Buna hakkımız ve müsaademiz olamaz. Kaldı ki Türkiye'nin üç tarafı ateş hattı halindedir. Ve düşmanla sardır. İçine yerleşmiş olanlarda fazlasıdır. Bu ne zaman patlayacağı kestirilemeyen büyük tehditler karşısında kendi silâhlı kuvvetlerimizden faydalanmak yerine müttefiklerden mi yardım bekliyeceğiz.

Bugün İstiklâl Savaşından pek çok tehditler vardır. Yunanistan tıpkı o zamanki gibi yine dünya devletleri tarafından tutulmakta ve diri durmaktadır.

Orta - Doğu her gün, Kıbrıs daima harb tehlikesi içindedir. Biz bu tehlikelerin ortasında yurt savunmasına şüphe getirecek yanlış fikirlerle kur'a usulünü ihdas etmeye çalışıyoruz. Bu usulün bize eğitimsiz askerle Balkan Harbine mal olduğu tarihi hakikatlerin en yakınlarından.

Şu da kesin olarak düşünülmelidir ki, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin hemen 8/10 i normal hizmet kadroları kadar ne subay, astsubay ne de erat mevcuduna maliktir. Ve önümüzdeki 10 yıl içinde de buna erişemeyecektir.

Askerleri barındıracak yerleri yapmakta ve yetiştirecek imkânları bulmakta zafiyet gösterip mevcutlara taarruz ve onları kendi elimizde tasviye etmeye gitmek dönülmesi imkânsız tarifi minimum olmıyan hatalı bir yola girmek olacaktır.

Kur'a usulü ile hizmet sürelerini indirmek böylece mevcut kuvvetleri tasviye ederek en tehlikeli bölgede bulunan Türkiye'nin emniyetini zedelemek neticelerine kapı açmamalıyız.

Hatada hele memleketin tüm hayatına mal olacak bir hatada ısrar etmemeyi tavsiye, teklif ve talebediyoruz.

Ankara Milletvekili
S. Tural

Sinop Milletvekili
H. İsgüzar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

21 . 6 . 1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 5, 10, 17, 28, 31, 36 ve 41 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5. — Er ve erbaşlar için muvazzaflık hizmeti; Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri ile Jandarına Genel Komutanlığında yirmi aydır. Bu hizmet askerlik şubesinden sevk tarihinden başlar. Yirmi aydan ziyade askerlik yapanların fazla hizmetleri, askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşülür.

Muvazzaflık hizmetini yapmadıkça ve bu kanunun tesbit ettiği esaslar dışında, hiçbir fert askerlik çağından çıkarılmaz.

Madde 10. — Askerlik hizmetine tabi tutulma esasları aşağıda gösterilmiştir :

a) Her celp yılından evvel, o yıl silâh altında bulundurulacak er ve erbaş miktarı, Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

O yıl askere alınacaklar, Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilen miktardan fazla geldiği takdirde, Silâhlı Kuvvetlerde ihtiyaç duyulan miktar kadar yükümlü, kur'a çekilmek suretiyle asker edilir. Kur'a usulü, asker edileceklerin tesbiti ile bunların sınıflandırılması Yönetmelikle düzenlenir.

Askerlik hizmetini yapmaya istekli olanlarla, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85 ve 86 nci maddelerine tabi olanlar, kur'a usulüne tabi tutulmaksızın asker edilirler.

b) Durumu aşağıdaki hallere uyanlar askere alınmazlar :

1. Kur'a neticesi askere alınmayanlar Genelkurmay Başkanlığınca talep olmadıkça barışta askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

2. Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğine göre bedenî kabiliyeti askerliğe elverişli olmayanlar askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

3. Bir baba veya dul ananın oğullarından birisi, barışta veya savaşta hizmet esnasında ölmüş veya mâlûl olmuş veyahut savaşta akıbeti

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

21 . 6 . 1927 tarih ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 5, 10, 17, 28, 31, 36 ve 41 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5. — Er ve erbaşlar için muvazzaflık hizmeti; Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri ile Jandarına Genel Komutanlığında yirmi aydır. Bu hizmet Askerlik şubesinden sevk tarihinden başlar. Yirmi aydan ziyade askerlik yapanların fazla hizmetleri, askerlik çağının sonundan iki kat olarak düşülür.

Bu kanunun tesbit ettiği esaslar dışında veya muvazzaflık hizmetini yapmadıkça hiçbir fert askerlik çağından çıkarılamaz.

Madde 10. — Askerlik yükümlülüğüne tabi tutulma esasları aşağıda gösterilmiştir :

a) Her celp yılından evvel, o yıl silâh altında bulundurulacak er ve erbaş miktarı, Genelkurmay Başkanının teklifi üzerine Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilir.

O yıl askere alınacaklar, Millî Savunma Bakanlığınca tesbit edilen miktardan fazla geldiği takdirde, Silâhlı Kuvvetlerde ihtiyaç duyulan miktar kadar yükümlü, kur'a çekilmek suretiyle asker edilir. Ancak Silâhlı Kuvvetlerin ihtiyacına göre lüzumlu meslek ve tahsil grupları mensuplarının kur'a nisbeti her yıl Genelkurmay Başkanlığınca tesbit edilir. İhtiyaç halinde bunlar kur'a çektilmeden askerlik hizmetine tabi tutulabilirler.

Kur'a usulü, asker edileceklerin tesbiti ile bunların sınıflandırılması yönetmelikle düzenlenir.

Askerlik hizmetini yapmaya istekli olanlarla, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85 ve 86 nci maddelerine tabi olanlar, kur'a usulüne tabi tutulmaksızın asker edilirler.

b) Barışta (a) bendi esaslarına göre kur'a ile tesbit edilecek ihtiyaçtan fazla olanların askerlik yükümlülüğü :

Yurt savunması ve kalkınması ile ilgili konularda yetiştirilme veya görevlendirilme veya yurt savunması ve kalkınmasına katkıda bulun-

(Hükümetin teklifi)

üç yıl meğhul kalmış ise, diğer oğulları askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

4. Türkiye'ye girdikleri tarihte yirmi iki yaşını doldurmuş veya geldikleri memlekette askerlik yapmış oldukları anlaşılan, Türkiye Cumhuriyeti uyruğuna girmiş göçmenler, mülteciler ve cenabiler asker edilmezler.

5. Barışta, seferberlik veya seferberlik ilânını henüz icabettirmeyen olağanüstü hallerde veya savaşta, askerliğini henüz yapmadan gönüllü olarak gerektirdiği sahalarda Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile özel olarak görevlendirilenler; Bakanlar Kurulu kararında belirtilen şartlara uydukları takdirde askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

c) Kur'a neticesi askerlik hizmetine tabi tutulmıyanların yurt savunmasına katkıda bulunması ve savaşta kullanılmalari ayrı kanunla düzenlenir.

d) Kur'a neticesi askere alınmıyanlar bu maddenin (c) fıkrasına göre çıkarılacak kanun hükümlerine aykırı düşmedikçe resmî ve özel her türlü iş ile okul, fakülte ve yüksek okula girebilir ve yurt dışına çıkmak için pasaport alabilirler.

Madde 17. — Her yıl askerlik çağına giren yükümlülerin nüfus kayıtlarına göre tesbit edilen künyeleri Askerlik Şubelerince, yükümlülerin nüfusa kayıtlı olduğu yer askerlik şube-

((Millî Savunma Komisyonunun değişikliği))

ma görevlerinden biri veya birkaçı olarak ayrı kanunla düzenlenir.

Bu bend hükmüne tabi olanların savaşta görevlendirilme esasları da aynı kanunda belirtilir.

c) Durumu aşağıdaki hallere uyanlar askere alınmazlar :

1. Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti yönetmeliğine göre bedenî kabiliyeti askerliğe elverişli olmıyanlar askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

2. Bir baba veya dul ananın oğullarından birisi, barışta veya savaşta hizmet esnasında ölmüş veya mâlûl olmuş veyahut savaşta âkubeti meğhul kalmış ve gaiplik kararı alınmışsa, ondan sonra gelen ilk oğlu istekli olmadıkça silâh altına alınmaz. Bu şekilde silâh altına alınmıyanların askerlik yükümlülüğü (b) bendi esaslarına göre çıkarılacak kanunda gösterilir.

3. Türkiye'ye girdikleri tarihte yirmiiki yaşını doldurmuş veya geldikleri memlekette askerlik yapmış oldukları anlaşılan, Türkiye Cumhuriyeti uyruğuna girmiş göçmenler, asker edilmezler. Bunların askerlik yükümlülüğü (b) bendi esaslarına göre çıkarılacak kanunda gösterilir.

4. Barışta, seferberlik veya seferberlik ilânını henüz icabettirmeyen olağanüstü hallerde veya savaşta, askerliğini henüz yapmadan gönüllü olarak gerektirdiği sahalarda Genelkurmay Başkanının göstereceği lüzum üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile özel olarak görevlendirilenler, Bakanlar Kurulu kararında belirtilen şartlara uydukları takdirde askerlik hizmetinden muaf tutulurlar.

5. Mülteciler ve T.C. uyruğunda olmıyanlar asker edilmezler.

d) Kur'a neticesi askere alınmıyanlar bu maddenin (b) bendine göre çıkarılacak kanun hükümlerine aykırı düşmedikçe resmî ve özel her türlü iş ile okul fakülte ve yüksek okula girebilir ve yurt dışına çıkmak için pasaport alabilirler.

Madde 17. — Tasarının 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

leri ile köy muhtarlıklarında 1 Nisandan 30 Nisana kadar askıya asılmak suretiyle ilân edilir. Bu ilân yükümlülere tebliğ mahiyetindedir.

O yıl askerlik çağına girdiği halde her ne sebeple olursa olsun köy ve mahalle muhtarlıklarında asılan listelerde ismi olmayan veya sehven yazılan vatanlaşlar 15 Mayıs'a kadar nüfus idarelerine müracaat ederek gerekli düzeltmeyi yaptırmaya mecburdurlar. Süresi içinde müracaat etmeyenler, ilk yoklama kaçağı addedilerek 83 nü maddeye tabi tutulurlar.

Askerlik çağına girenlerin ilk yoklamaları ile ihtiyatların yoklamalarının nasıl yapılacağı ve bu yoklamalarla ilgili diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Madde 28. — Son yoklamaları yapılan kimseler Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiyeti Yönetmeliğine göre ikiye ayrılırlar.

1. Askerliğe elverişli olanlar.
2. Askerliğe elverişli olmayanlar.

Askerliğe elverişli olmayanlar asker edilmezler.

Madde 31. — Şubeleri dışındaki il ve ilçelerle, dış ülkelerde son yoklamasını yaptıranların her ne sebeple olursa olsun tâyin edilen günde son yoklamaya gelmeyenlerin kur'a numaraları nüfusa kayıtlı buldukları yer askerlik meclislerince çekilir.

Madde 36. — Ertesi seneye bırakılanlar, erteleme süreleri dolmadan kendi istekleri veya ertesi seneye bırakılma sebeplerinin ortadan kalkması halinde o yıl askere sevk edilebilirler.

((Millî Savunma Komisyonunun değişikliği))

Madde 28. — Son yoklamaları yapılan kimseler Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliğine göre ikiye ayrılırlar.

1. Askerliğe elverişli olanlar.
2. Askerliğe elverişli olmayanlar.

Askerliğe elverişli olmayanlar asker edilmezler.

Askerliğe elverişli olup olmadıklarının tesbiti için yoklama kurullarınca bir hastane sağlık kurulu muayenesine gönderilmelerinde zaruret görülenerin, yönetmelikte tesbit edilecek esaslara göre yol ve iâşe masrafları Devletçe ödenir.

Madde 31. — Şubeleri dışındaki il ve ilçelerde, dış ülkelerde son yoklamasını yaptıranların her ne sebeple olursa olsun tâyin edilen günde son yoklamaya gelmeyenlerin kur'a numaraları nüfusa kayıtlı buldukları yer askerlik meclislerince çekilir. Askerliğe elverişli olanların kur'a çekimine esas olacak sıra numaraları asker alma teşkilâtınca yönetmelik esaslarına göre verilir.

Madde 36. — Ertesi seneye bırakılanlar, erteleme süreleri dolmadan kendi istekleri veya ertesi seneye bırakılma sebeplerinin ortadan kalkması halinde o yıl askere sevk edilebilirler.

Ancak son yoklama sırasında lise veya muadili okulu bitirerek memleket içinde veya dışında daha yüksek bir okula aynı yıl içerisinde her hangi bir esebpten giremediklerinden askerliklerine karar alınmaların askere celp ve sevkleri bir yıl geri bırakılır. Bu gibilerden mütaakıp

(Hükümetin teklifi)

Madde 41. — Askere elverişli olmayanlardan idarece lüzumlu görülenler, askerî hastaneye sevk edilirler. Askerî hastane sağlık kurumlarıyla yeniden yapılan muayeneleri sonunda askerliğe elverişli oldukları anlaşılanlar asker edilirler.

MADDE 2. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel sakata ayrılmış olanlar askere alınmazlar ve askerde olanlar terhis edilirler.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel son yoklama sırasında arızalı sağlam olarak ayrılanlardan henüz askere sevk edilmeyenler ile halen muvazaflık hizmetini yapmakta olanlar yeniden muayeneye tabi tutulurlar.

Bunlardan Türk Silâhlı Kuvvetleri Beden Kabiliyeti Yönetmeliği gereğince askerliğe elverişli olmadıkları anlaşılan muvazzaf erat terhis edilir ve halen askere sevk edilmeyenler askere alınmazlar.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel askerlik yoklaması yapıp askerliğine karar alınanlar 1111 sayılı Askerlik Kanununun bu kanunla değişen eski 10 neu madde hükümlerine tabidirler.

GEÇİCİ MADDE 4. — Kur'a neticesi askere alınmayanlar bu kanunun 10 neu maddesi (b) fıkrasında belirtilen kanun yürürlüğe girinceye kadar resmî ve özel her türlü iş ile okul

((Millî Savunma Komisyonunun değişikliği))

senenin Aralık ayının son gününe kadar bir yüksek öğrenim kurumuna girdiklerine dair belge getirenlerin askerlikleri hakkında alınan karar askerlik meclisi toplu değilse idare kurumlarıyla ertesi seneye değiştirilir. Bu bir senelik imkândan yararlanmak istemiyenler, dilekçe ile müracaatları halinde emsali doğumlularla celbe ve sevke tabi tutulurlar.

Ertesi seneye bırakılma sebepleri ortadan kalkan öğrencilerin bu durumları, fakülte, yüksek okul ve okullar tarafından 2 ay içinde kayıtlı buldukları askerlik şubelerine bildirilir.

Madde 41. — Tasarının 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1111 sayılı Askerlik Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Tasarının geçici 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Kur'a neticesi askere alınmayanlar bu kanunun 10 neu maddesi (b) fıkrasında belirtilen kanun yürürlüğe girinceye kadar resmî ve özel her türlü iş ile okul fakülte

(Hükümetin teklifi)

fakülte ve yüksek okula girebilir ve yurt dışına çıkmak için pasaport alabilirler.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, silâh altına alınan er, erbaş ve 1111 sayılı Askerlik Kanununa iki geçici madde eklenmesine dair 18 Temmuz 1963 tarih ve 291 sayılı Kanun gereğince Millî Eğitim Bakanlığı emrinde öğretmen olarak görevlendirilenler ile Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmenlik yapmak üzere görevlendirilenler, 1 Kasım 1970 tarihinden itibaren 20 aylık muvazafılık hizmetlerini ikmal ettükçe terhis edilirler.

GEÇİCİ MADDE 6. — 1975 yılının sonuna kadar son yoklamalarda askerliklerine karar verilenlerden ilk öğretmen okulu mezunu olup Millî Eğitim Bakanlığı kadrolarında ilkökul öğretmeni olarak çalışanlar Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilirler. Ancak, bunlardan lüzumu kadarı Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmenlik yapmak üzere görevlendirilir. Bunların askerlik şubelerince de sevklerinden itibaren gerek köy ilkökullarında ve gerekse Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmen olarak çalışacakları süre içinde memuriyetleri ile ilişkileri kesilmez. Maaş ve özlük haklarını kendi statüleri içinde Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesinden almaya devam ederler. Millî Eğitim Bakanlığınca maaşlarını almaya devam ettikleri bu sürece resmî elbise giyemezler ve işe edilemezler. Bu öğretmenler askerlik hizmetleri süresince Millî Eğitim Bakanlığınca gösterilen köy ilkökullarında veya Millî Savunma Bakanlığınca gösterilen Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında öğretmenlik yapmaya mecburdurlar. Öğretmenlik yapmak istemiyenler ile öğretmen hizmetlerini sırasında usulüne göre öğretmenlik mesleki ile ilişkileri kesilenler geri kalan hizmetlerini er olarak tamamlamak üzere kıtalara sevk edilirler. Bunların maaşları kesilir. Millî Eğitim Bakanlığı emrine verilenler ve Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında vazife gören öğretmenler firar ve izin teeavüzü bakımından Askerî Ceza ve Askerî Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine tabi olmaya devam ederler. Silâhlı Kuvvetler okuma - yazma okullarında

((Millî Savunma Komisyonunun değişikliği))

ve yüksek okula girebilir ve yurt dışına çıkmak için pasaport alabilirler.

GEÇİCİ MADDE 5. — Tasarının geçici 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6. — Tasarının geçici 6 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

vazife gören öğretmenler hakkında Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunundaki Silâhlı Kuvvetlerde çalışan sivil personele ait hükümler uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85, 86, 89 ve 98 nci maddelerine tabi olanlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 3 ay içinde askerlik şubelerine müracaat ederek işlemlerini ikmal ettirdikleri takdirde kur'a usulüne tabi tutularak asker edilirler.

MADDE 3. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 6, 15, 16, 18, 19, 33 ve 34 ncü maddeleri ile aynı kanunun 2 nci maddesinin 4 ncü fıkrası ve bu kanuna aykırı diğer hükümleri 25 Nisan 1938 tarih ve 3370 sayılı Kanun ile 18 Temmuz 1963 tarih ve 291 sayılı Kanun yürürlükten kaldırmıştır.

1111 sayılı Askerlik Kanununun çeşitli maddelerinde yer alan artık erat ruhsatlı erat ibareleri bu ibareleri ihtiva eden maddelerden çıkarılmıştır.

((Millî Savunma Komisyonunun değişikliği))

GEÇİCİ MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel 1111 sayılı Askerlik Kanununun 84, 85, 86, 89 ve 98 nci maddelerine tabi olanlar kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde askerlik şubelerine müracaat ederek işlemlerini ikmal ettirdikleri takdirde kur'a usulüne tabi tutularak asker edilirler.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte; bakaya, yoklama kaçağı ve saklı bulunanlardan bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde resmî mercilere teslim olanların bu suçları hakkında takibat yapılmaz.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar; bakaya, yoklama kaçağı ve saklı suçlarından mahkûm olanların cezaları ceza mahkûmiyetlerinin neticelerine de şâmil olmak üzere affedilirler.

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanunun 1 nci maddesi ile değiştirilen 1111 sayılı Askerlik Kanununun 10 ncü maddesinin (b) bendi gereğince çıkarılması gereken kanunla ilgili çalışmalara derhal başlanacak bu konudaki kanun tasarısı Bakanlar Kurulunca en geç 1 sene içinde Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk edilir.

GEÇİCİ MADDE 9. — Bu kanunun neşri tarihinde askerlik yapmadan çağ dışına çıkmış olanlar silâh altına alınmazlar.

Bunlar hakkında 10 ncü madde (b) bendi uygulanır.

MADDE 3. — 1111 sayılı Askerlik Kanununun 6, 15, 16, 18, 19, 33 ve 34 ncü maddeleri ile aynı kanunun 2 nci maddesinin 4 ncü fıkrası ve 11 nci fıkrasının son cümlesi ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu ile ek ve değişikliklerinin bu kanuna aykırı diğer hükümleri, 25 Nisan 1938 tarih ve 3370 sayılı Kanun, 18 Temmuz 1963 tarih ve 291 sayılı Kanun ile 9 Mayıs 1967 tarih ve 865 sayılı Kanun yürürlükten kaldırmıştır.

1111 sayılı Askerlik Kanununun muhtelif maddelerinde yer alan artık erat ruhsatlı erat ibareleri bu ibareleri ihtiva eden maddelerden çıkarılmıştır.

(Hükümetin teklifi)

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14 . 4 . 1970

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>S. Demirel</i>	<i>R. Sezgin</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>H. Atabeyli</i>	<i>T. Bilgin</i>
Adalet Bakanı	Millî Savunma Bakanı
<i>Y. Z. Önder</i>	<i>A. Topaloğlu</i>
İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı V.
<i>H. Menteseoğlu</i>	<i>R. Sezgin</i>
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı
<i>M. Erez</i>	<i>O. Oğuz</i>
Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı
<i>T. Gülez</i>	<i>G. Titrek</i>
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı	Güm. ve Tekel Bakanı
<i>V. A. Özkan</i>	<i>A. İ. Birincioğlu</i>
Tarım Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>İ. Ertem</i>	<i>N. Mentese</i>
Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı
<i>S. Öztürk</i>	<i>S. Kılıç</i>
En. ve Ta. Kay. Bakanı	Turizm ve Ta. Bakanı
<i>S. O. Avca</i>	<i>N. Cevheri</i>
İmar ve İskân Bakanı	Köy İşleri Bakanı
<i>H. Nakiboğlu</i>	<i>T. Kapanlı</i>
Orman Bakanı	Gençlik ve Spor Bakanı
<i>H. Özalp</i>	<i>İ. Sezgin</i>

((Millî Savunma Komisyonunun değişikliği))

MADDE 4. — Tasarının 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

